

Den autoglade baron dræned Rørsø til ingen nytte

Blandt Lollands herregårde indtager Ålholm ubetinget pladsen som den ældste. Selve borgen anses for at være opført så tidligt som år 1200, så i mere end 800 år har den ligget på sin holm tæt ved Østersøen, i sin tid som en næsten uindtagelig fæstning, omgivet af vand til alle sider.

Der er næppe tvivl om, at Rørsø, der i dag ligger nord for borgen, er kunstigt skabt som slotssø eller vandkraftsø. Søen nævnes i den første danske turistguide fra 1871, der fortæller om Nysted og Ålholm Slot. Heri hedder det: »Byen, der har en smuk beliggenhed ved en vig af Østersøen, mod nord adskilt fra en lille, næsten ganske tilgroet ferskvandssø ved en smal landstrimmel, ad hvilken en stor og smuk lindealle fører til det nærliggende Ålholm Slot, skylder rimeligvis dette sin begyndelse.«

I tidernes morgen blev der anlagt

en dæmning fra Slotsgade i Nysted og ud til borgen i en S-formet bue sønden om borgen og muligvis helt over til den modsatte bred, hvor avlsbygningerne lå. Fra den vandomkransede borgholm førte en bro over til denne dæmning.

Som tiden gik, blev der foretaget opfyldningsarbejder omkring slottet, og i 1796 indrettedes en lille have vest for slottet. I 1814 og 1830'erne blev der anlagt en større park i Hestehaveskoven sydvest for ladegården.

I forbindelse med arveskiftet i 1889 blev dæmningen syd om slottet lukket for almenheden, og det har den været lige siden. Som erstatning blev der bygget en ny, men mindre dæmning nord om slottet, den såkaldte »Alverdens Gang«, hvor offentligheden kan færdes frit. Dæmningen blev udnyttet til at gennemføre et landvindingspro-

jekt, hvorved slotssøen nord for den nye dæmning blev udtørret så meget, at den kunne tjene til græsning for kreaturer.

Alt for dyrt

Halvtreds år senere tog baronen på Ålholm Gods kontakt til Hedeselskabet for at få Rørsø tørlagt og kultiveret.

I november 1940 havde Rigsdagen vedtaget en særdeles gunstig statsstøtteordning for jordejere, der ville forbedre deres ejendom, og den ordning ønskede Johan Otto Valdemar Raben-Levetzau (1904-1992) at få del i. Allerede fire uger efter lovens vedtagelse havde Hedeselskabet projektet klar. Det blev dateret 14. december 1940.

Sidst i februar 1941 afholdt Statens Landvindingsudvalg møde om ansøgningen på Hotel Nysted i Ny-

RØRSØ

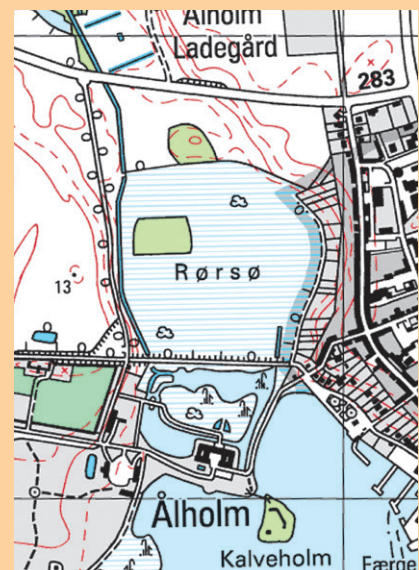
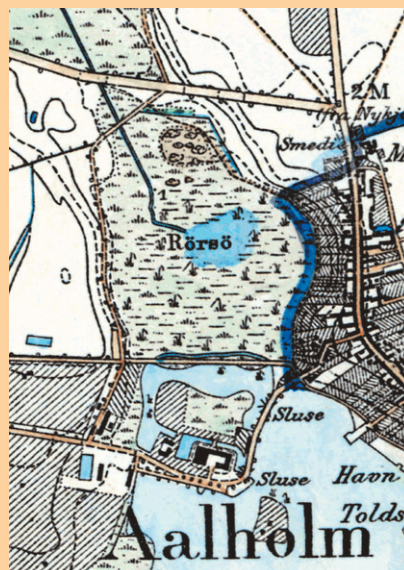
Opstemmet slotssø på 20 hektar, formentlig til vandkraft, umiddelbart vest for Nysted. Nogenlunde tørlagt omkring 1890, drænet i årene 1941-1945 med statstilskud, men atter sat under vand i 2008 efter uheld med pumpen. Permanent sø forventes etableret.

Indgår i Natura 2000-område nr. 173 og er en del af Nysted Vildtreservat med jagt forbudt på andefugle. Skarvkoloni.

Kortene er fra 1878, 1889 og 1976.

Guldborgsund Kommune.

Koordinater: 6061294, 675631.

Sådan var udsigten fra »Alverdens Gang« til Nysted omkring år 1900. Udløbet fra søen blev krydset på en bro. Foto: udlånt af Lokalthistorisk Arkiv i Nysted.

sted. Til stede var to mand fra landvindingsudvalget, repræsentanter for Grundforbedringsudvalget for Maribo Amtsrådkreds, en ingeniør fra Hedeselskabet, en fuldmægtig og en forvalter fra Ålholm Gods samt Nysteds borgmester og to byrådsmedlemmer.

Inden mødet begyndte, havde man besigtiget Rørsø, som angiveligt stod under vand, ifølge mødereferatet.

Hedeselskabets ingeniør Erik Steenstrup gennemgik projektet, der i grove træk gik ud på at inddige og dræne Rørsø ved udpumpning. Et opland på 180 hektar i nordøst afledte sit overfladevand til søen, og det samme gjorde en kloakledning med urensset spildevand fra Nysted by, og disse vandmængder ville man fremover lede uden om søen med direkte afløb til fjorden. Dæmningen »Alverdens Gang« i syd skulle forhøjes noget, men således at den eksisterende cykelsti blev bevaret på toppen af dæmningen.

De samlede udgifter var anslået til at udgøre 34.000 kr. (754.465 kr. i 2012-værdi) for de 15 hektar, som man dengang havde opmålt søen til at udgøre.

Det ene medlem af landvindingsudvalget vendte straks tommelfingeren nedad, da han hørte prisen. Han fandt »udgiften til hele anlægget så stor, at arealet næppe kan bære det«. Hedeselskabets in-

geniør greb dog straks ind og forklarede, at den reelle pris »kun« ville være 27.500 kr., da byrådet jo også skulle bidrage til den afskærende kloakledning.

Borgmesteren fandt det på sin plads at oplyse, at »myggene i Nysted har aftaget, efterhånden som udtørringen af Rørsøen er skredet frem«. Han bemærkede videre, at der ikke mere er nogen

Utilnærmeligt og isoleret fra Nysted by og dens borgere har Ålholm Slot ligget afspærret i generationer. Fra havnemolen i Nysted får man et lille kik mod det gamle slot, men der er »Adgang Forbudt« året rundt.

sø, kun en sump, og ville gerne vide, hvor stor Nysted Kommunes udgift kunne tænkes at blive.

Til slut enedes man om, at Nysted Kommune skulle undersøge, hvordan kloakvandet og afstrømningen fra de 180 hektar opland bedst kunne håndteres.

Budgettet skrider drastisk

Nu gik sagen sin hurtige gang.

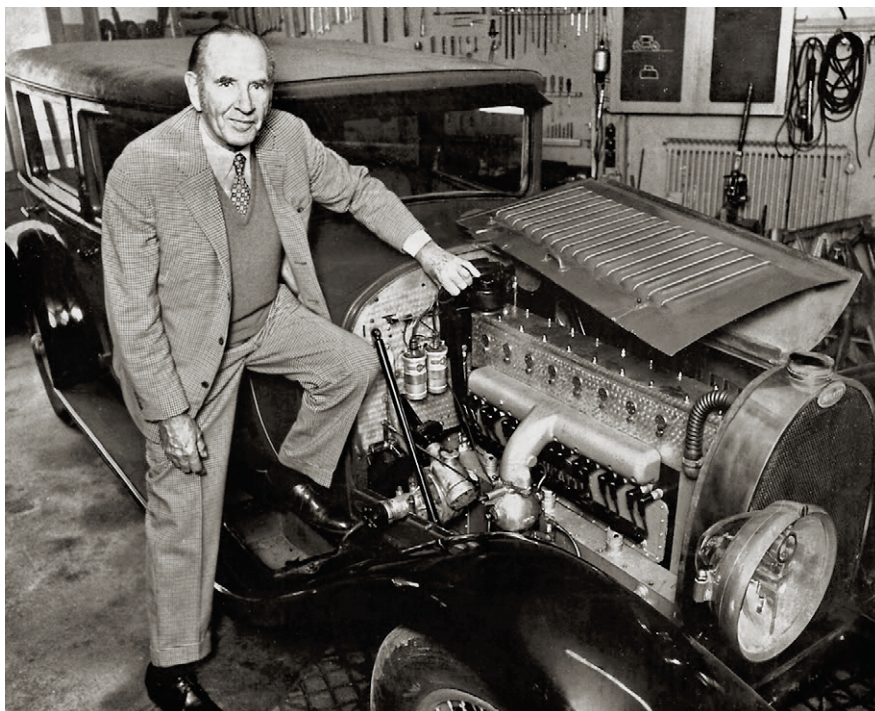
I juni indstillede Statens Landvindingsudvalg til Landbrugsministeriet, at projektet skulle gennemføres med 60 procent statsstøtte, til trods for at prisen i de forløbne måneder var steget med 4000 kr. til 38.000 kr. (843.226 kr. i 2012-værdi). Til gengæld ville baronen betale sine 40 procent kontant.

Ministeriet godkendte uden tøven projektet og skrev 10. september 1941 til Ålholm Godskontor for at meddele, at de bare kunne gå i gang.

Men så begyndte vanskelighederne. Da licitationerne over arbejdet var afholdt i maj 1942, lød det billigste tilbud på 52.000 kr. (1,12 mio. kr. i 2012-værdi). Det var næsten en tredjedel mere end budgetteret. Ålholm Gods var dog stadig indstillet på at få arbejdet udført, så Landbrugsministeriet valgte igen at forhøje bevillingen.

Det samme gentog sig året efter. Arbejdet var kommet godt i gang, men bundforholdene viste sig nu at være vanskeligere end forudset, så pengene slog ikke til. Den tilsynsførende amtsvandinspektør måtte bede om nok en forhøjelse af budgettet til 73.000 kr. (1,6 mio. kr. i 2012-værdi). Han forsøgte også at få statstilskuddet hævet til 66 procent, men der sagde landvindingsudvalget nej. 60 procent måtte være rimeligt.

Da regnskabet kunne afsluttes i marts 1945, lød regningen på 72.320 kr. (1,5 mio. kr. i 2012-værdi). Heraf tegnede Nysted Kommune sig for 3800 kr. (78.400 kr. i 2012-værdi) til byens kloakvandsledning, men selve hovedentreprisen var blevet dobbelt så dyr som oprindeligt bevilget i 1941. Landbrugsministeriet betalte den massive overskridelse uden at kny.

»Bilbaronen« Johan Otto Valdemar Raben-Levetzau etablerede sit private automobilmuseum på Ålholm Slot i 1964. Raben-Levetzau rejste verden rundt for at finde netop de køretøjer, der skulle være en del af slottets samling, men i sidste ende kom hans lidenskabelige samlermani til at koste familiegodset. På billedet, der er fra april 1973, ses den 69-årige Raben-Levetzau med en Bugatti. Foto: udlånt af Lokalhistorisk Arkiv i Nysted.

Bilbaronen satte alt over styr

Hvor længe det nye afvandingsprojekt var til gavn, vides ikke, men efter nogle årtier begyndte Rørsø atter at blive vandlidende.

Det vides heller ikke, hvor energisk baronen på Ålholm gik op i det milliondyre projekt, men sandsynligvis var han ikke særskilt optaget af at få det til at fungere. Johan Otto Valdemar Raben-Levetzau havde kun en altdominerende lidenskab, og det var ikke landbrug. Det var gamle biler.

Han arvede godset i 1933 efter faderen, der havde været udenrigsminister i en kortere årrække, men trak sig ud af politik efter Alberti-skandalen i 1908, da han selv havde siddet i bankrådet for den krakkede Landmandsbanken.

Johan Otto Valdemar førte den store ejendom sikkert gennem 1930'ernes krisetider, men hans aktive agitation for nationalsocialismen isolerede familien fra det pænere borgerskab og de demokratisk sindede godsejere i Majoratsforeningen.

Raben-Levetzau var medstifter af »Lengsrevernes Faggruppe« i de-

cember 1940 sammen med de aktive nazister Frederik Marcus Knuth fra Knuthenborg og Otto Rosenørn-Lehn fra Oreby-Berritsgård Gods nord for Sakskøbing. Som repræsentanter for en række store slægtsgodser øn-

Før genskabelsen i 2008 lå Rørsø hen som en fugtig eng med græssende køer af racen Blonde d'Aquitaine, der kendetegnes som store og tunge, men elegante og meget harmoniske kødkvæg. I udvokset tilstand vejer køerne ca. 1000 kilo eller mere, mens tyrene vejer fra 1300 kilo og opefter, så fugtig engbund har næppe været det mest hensigtsmæssige græsningsareal for så tunge dyr. Foto: Bert Peter Rasmussen, 25. maj 2003.

skede triumviratet en tilknytning til det danske nazistparti »for at skabe en lykkeligere fremtid for Danmark«. Gruppen fik størst betydning ved sin propagandaværdi, men man havde siden 1930'erne stillet godserne til rådighed for partiaktiviteter. Forfatteren Hans Scherfig har beskrevet disse DNSAP-sommerlejre i bøgerne Idealister og Frydenholm.

Efter besættelsestidens ophør lod Raben-Levetzau sig opsluge af sin interesse for gamle biler, og i 1964 etablerede han det private automobilmuseum på Ålholm Slot. En gammel Rolls Royce Silver Ghost fra 1911 var grundstenen i det, der skulle blive en fantastisk samling af historiske køretøjer, men som i sidste ende kom til at koste familiegodset siden 1725.

Raben-Levetzau blev en ihærdig samler og rejste verden rundt for at finde netop de køretøjer, der skulle være en del af slottets samling. Han fik dem sat i stand af lokale håndværkere og mekanikere. Museet havde bilmodeller helt tilbage fra 1886, hvor den første benzindrevne bil blev bygget. Især var det de mange sjældne engelske bilmærker, der havde »bilbaronens« glødende interesse, og specielt de store Rolls Royce og Bentley'er fyldte en del i hans hjerte – og i bil-

Engene nord for Rørsø afgræsses stadig, og på mudderbankerne i indløbet til søen fouragerer der hyppigt vadefugle. Den druknede elleskov vil nok huse skarvkolonien et årti frem, men gradvis vil træerne styrte om og gøre de sorte fiskeædere hjemløse.

museet, der blev indrettet på Stubberupgaarden, hvor der også blev anlagt en dampjernbane.

Da Raben-Levetzau døde i 1992, overtog sønnen både Ålholm Slot og det omfattende automobilmuseum. Men med til arven hørte en katastrofal økonomi. Den gamle baron havde brugt uhyre summer på sin dyre lidenskab for gamle biler, så Ålholm Gods var belånt til op over skorstenen.

En omfattende auktion blev afholdt i 1994 i et forsøg på at skrabe penge sammen til fortsat drift, samt til de tunge arveafgifter der var fulgt med, men det lykkedes ikke at redde godset. I 1995 måtte familien erkende, at det ikke var muligt at rette op på den dårlige økonomi, så slægten Raben-Levetzau, der havde levet på Ålholm siden 1725, måtte sælge ud og flytte.

Den nye ejer af Ålholm Slot blev den menneskesky erhvervs- og rigmand Stig Husted-Andersen. Han valgte ved sin overtagelse af Ålholm at forsegle slottet hermetisk for besøgende og kun drive det sidste af slottets automobilmuseum. Stig Husted-Andersen døde i 2008, hvorefter hans tre døtre fortsatte udsalget af den unikke bilsamling, der i mange år havde været en af Europas største med over 200 historiske køretøjer.

Atter statsstøtte til godset

I Stig Husted-Andersens sidste leveår genopstod Rørsø i sin fulde størrelse. Dog var der ikke tale om at genskabe søen for naturens skyld, men mere et ønske fra godsets side om at slippe for udgiften ved at pumpe.

Pumpen gik i stykker i 2008, og »det blev besluttet af se tiden an og vurdere, om der kunne etableres en naturlig sø, der kunne hvile i sig selv«, fremgår det af godsets senere ansøgning om økonomisk bistand til at komme ud af miseren.

Det viste sig snart, at vandet ikke kunne finde et naturligt afløb ud til Nysted Nor, sandsynligvis på grund af sætninger i den drænedede engjord. Resultatet blev, at der opstod en alt for stor sø. Den udgjorde snart en trussel

Skarverne var absolut ikke begejstrede, da et havørnepar begyndte at bygge rede i deres koloni i foråret 2012. Her er det den danskfødte hunørn, der giver anledning til protester. Foto: Asbjørn Jensen.

mod dæmningen »Alverdens Gang«, som blev bragt i fare for at skylle væk, men nok så alvorlig var oversvømmelserne af de lavtliggende boligområder på Nysted-siden, hvor folk pludselig fik vand op i haven.

Da Ålholm Gods i 2008 egenmægtigt besluttede at lade vandet stige, var der reelt tale om en ulovlig handling. Guldborgsund Kommune, der er tilsynsmyndighed, har bekræftet dette, men forklarer, at man hidtil har undladt at skrue bissen på. I stedet anbefalede kommunen godset at søge økonomisk støtte fra Fødevarerministeriets projektmidler til en konsulentundersøgelse af forholdene.

Ansøgningen gik af sted i juli 2012, og formålet var »at vurdere, om der kan etableres et naturligt vådområde, som er i harmoni med sine omgivelser. Projektet er delt op i to dele: a) undersøgelse af de hydrologiske forhold herunder en løsning på etablering af en naturlig sø, der ikke skader diger og boligområdet, b) udarbejdelse af projektbeskrivelse og budgetfastsættelse til brug for videre ansøgning om etablering af en naturlig sø fra fx Natur- og Miljøprojekt-puljen.«

Ansøgningen var underskrevet af bestyrer Mogens Juul Rasmussen, som bad om 131.500 kr. til konsulentbistand.

Naturerhvervsstyrelsen besluttede 5. december 2012 at bevilge 98.625 kr. til projektet. Det var 75 procent af det ansøgte beløb, og altså en noget bedre sats end de 60 procent bilbaronen havde opnået som økonomisk støtte i 1941 til at afvande Rørsø.

I sommeren 2013 har konsulenten

Begge billeder af Rørsø er taget fra »Alverdens Gang«, men med syv års mellemrum. Det lille billede er fra 31. august 2005, mens det store er fra 18. august 2012. Fotovinklen er mod nordvest, og på begge billeder ses elletræerne, der har været besat af skarver siden 2009.

afleveret sin rapport, så nu er det op til Ålholm Gods I/S at søge om en lovliggørelse af søen. Ellers må man antage, at kommunen træder i karakter og opfylder sin rolle som myndighed og håndhæver lovgivningen.

Fint besøg i Rørsø

Noget af det første, der skete i den nye sø, var skarvens indtog. I 2009 opstod der en lille koloni af de sorte fiskeædende fugle i en gruppe vanddruknede elletræer ude i søen. 46 par talte kolonien, men fire år senere var der sket mere end en tidobling af antallet. I 2013 blev der optalt 535 par i elletræerne i søens nordvesthjørne. I samme periode skete der modsætningsvis på landsplan en markant

nedgang i skarvbestanden fra 33.008 til 24.586 ynglepar.

Men så kom der fint besøg.

I det tidligere forår 2012 forsøgte et havørnepar at slå sig ned midt i skarvkolonien. Parret havde reden delvis færdig i marts, hvor hunnen flere gange lagde sig på redet, men kun i kort tid ad gangen. Skarverne var åbenlyst utilfredse med naboskabet, og hver gang begge ørne forlod redet, var skarverne der straks og overtog den. Det skete mange gange, og yngleforsøget endte med, at ørneparret opgav.

Begge fugle var ringmærket med farvekoder, der kunne aflæses i teleskopkikkert og efterfølgende verificeres. Det viste sig, at der var tale om en seks-årig danskfødt hunørn fra 2006 (fuglen på billedet), mens hannen var en kun tre-årig tyskfødt ørn fra 2009. Sædvanligvis regner man med, at havørnen først er kønsmoden i 5-7 års alderen, så den unge tysker har nok været en anelse tidligt på færde.

KILDER

Aktindsigt i sagsnr. 13-8155-00009, LEBR-VAADOMR. Naturerhvervsstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Bregnballe, T., Hyldgaard, A.M. & Therkildsen, O.R.: Danmarks ynglebestand af skarver i 2013. Teknisk rapport fra DCE, Aarhus Universitet. – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 26, 2013. <http://dce2.au.dk/pub/TR26.pdf>

Forfatterens besøg på lokaliteten, 31. august 2005 og 18. august 2012.

Grove, P.V.: De danske øer. Illustreret Reisehaandbog. 2. udg. Udgivet af foreningen »Fremtiden«. I kommission hos O.H. Delbanco. København 1871.

Lauridsen, John T.: Dansk nazisme 1930-45 – og derefter. Gyldendal 2002.

Scherfig, Hans: Idealister. Gyldendal 1945.

Scherfig, Hans: Frydenholm. Gyldendal 1962.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 128. Rigsarkivet.

www.da.wikipedia.org/wiki/Aalholm

www.ferraristreet.dk/aalholm

www.lollands-herregaarde.dk/aalholm.html

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet i Rørsø, så brug dette link: www.dofbasen.dk.

Herunder ses en oversigt over de 92 fuglearter, som er registreret fra **Rørsø** ved Nysted, pr. 16. september 2013. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Lille Lappedykker	(11/16)	Musvåge	(11/13)	Huldue	(6/12)	Gransanger	(6/10)
Toppet Lappedykker	(30/219)	Fjeldvåge	(1/1)	Ringdue	(6/91)	Løvsanger	(3/6)
Gråstrubet Lappedykker	(23/159)	Fiskeørn	(1/1)	Gøg	(3/4)	Fuglekonge	(1/1)
Skarv	(27/7840)	Tårnfalk	(1/1)	Natugle	(1/1)	Skægmejse	(3/4)
Fiskehejre	(24/74)	Vandrefalk	(5/5)	Mursejler	(2/11)	Halemejse	(1/15)
Knopsvane	(3/24)	Fasan	(4/4)	Stor Flagspætte	(3/4)	Sumpmejse	(6/9)
Blisgås	(3/54)	Grønbenet Rørhøne	(8/12)	Landsvale	(9/168)	Sortmejse	(2/2)
Grågås	(21/1530)	Blishøne	(18/654)	Bysvale	(3/43)	Blåmejse	(15/80)
Gravand	(3/12)	Trane	(2/31)	Hvid Vipstjert	(6/13)	Musvit	(16/98)
Pibeand	(9/36)	Strandskade	(4/7)	Silkehale	(2/165)	Spætmejse	(10/17)
Knarand	(9/36)	Vibe	(5/21)	Gærdesmutte	(6/14)	Træløber	(3/4)
Krikand	(4/78)	Temmincksryle	(1/2)	Jernspurv	(2/4)	Korttået Træløber	(2/4)
Gråand	(28/1306)	Rødben	(1/2)	Rødhals	(5/9)	Skovskade	(1/1)
Spidsand	(1/2)	Hvidklire	(2/4)	Solsort	(8/30)	Allike	(2/18)
Skeand	(18/145)	Svaleklire	(1/1)	Sjagger	(2/2)	Sortkrage	(3/3)
Taffeland	(30/2040)	Mudderklire	(2/3)	Sangdrossel	(1/4)	Gråkrage	(6/50)
Troldand	(29/8521)	Hættemåge	(9/772)	Vindrossel	(1/2)	Stær	(4/41)
Bjergand	(12/191)	Stormmåge	(2/52)	Rørsanger	(3/7)	Gråspurv	(3/18)
Lille Skallesluger	(6/14)	Sølvmåge	(2/14)	Gulbug	(1/1)	Skovspurv	(7/94)
Stor Skallesluger	(5/8)	Svartbag	(3/4)	Gærdesanger	(2/6)	Bogfinke	(5/26)
Havørn	(39/52)	Splitterne	(1/1)	Tornsanger	(2/5)	Stillits	(1/1)
Rørhøg	(1/1)	Fjordterne	(8/32)	Munk	(2/2)	Dompap	(4/8)
Spurvehøg	(3/3)	Havterne	(1/2)	Skovsanger	(1/1)	Rørspurv	(6/14)

Plantelivet ved Rørsø

TBU 36/45: Ålholm Hestehave, Ålholm Slot, Nysted, Nysted Nor og Rørsø

Ålholm Hestehave er overvejende frodig løvskov med miliegræs, skovbyg (hyppig), krybende læbeløs, skovløg, hvid og gul anemone, skovburre, skovarve, fjerbregne, skovstillkaks, skovhejre, skovstar, opret hønsetarm, liljekonval, alm. hundegræs, mosebunke, alm. mangeløv, kæmpesvingel, skovhullæbe, lodden og prikbladet perikum,

skovsalat, haremad, pengebladet fredløs, enblomstret flitteraks, bingelurt, rederod, skovsyre, lundrapgræs, fladkravet kodriver, skovskræppe, sanikel, knoldet brunrod, lundfladstjerne (ssp. *Glochidosperma*), skarpbladet fladstjerne, fuglegræs, hvas randfrø, tveskægget og bjergærenpris og gærdevikke.

Skovbrynene opbygges bl.a. af tjørn, skovæble og navr; af urter træffes her lægestenfrø og kostnellike. Ved skovens vestside ses

den indførte galnebær naturaliseret; foruden ved Ålholm er den kun fundet naturaliseret få andre steder i landet.

På åbne enge og i sumpe i skoven vokser blågrøn, sylt-, akselblomstret og blærestar, marktusindgylden, mangefrøet gåsefod, kostnellike, kantet dueurt, lægeøjentrøst, dværgperikum, hundesalat, hulkravet kodriver, taddervikke, filtbladet kongelys, vinget perikum, gul iris, sværtævæld, engförglemmigej, vand-

mynte, bidende pileurt og alm. skjolddrager.

Specielt på østsiden ligger der ud for Ålholm Hestehave veludviklede strandrørsumpe med underordnede strandengspartier; fra rørsumpene og strandengsamfundene kan under ét nævnes seline, den sjældne lægestokrose, strandloppeurt, strandsiv, kødet og vingefrøet hindeknæ, druegåsefod, samel, smalbladet kællingetand, kærsvinmælk, stivhåret ranunkel, jordbærklø-

ver, strandsvingel, soløjealant, strandgåsefod, skarntyde, asparges, tætblomstret hindebæger og vild selleri.

Den smukke Ålholm Park rummer flere sjældne træer og buske. På en gammel, sydvendt mur i parken vokser den meget sjældne, i Danmark totalfredede bregne, murrude. Fra parken kendes

iøvrigt arter som seksradet stenurt og den nu meget sjældne, gamle lægeplante jernurt. I voldgravens tagrørsbevoksninger ses kærsvinemælk.

Parkens svampeflora omfatter den sjældne, sydlige fluesvamp *Amanita strobiliformis* og rørhatten *Boletus radicans*. I Rørsø sås tidligere store tagrørsbevoks-

ninger med kærsvinemælk og blågrå siv (sidstnævnte ved bred- den). Rørsø er nu afvandet.

Nysted er voksested for den på Lolland-Falster sparsomt optrædende døvnælde og for den meget sjældne, gamle lægeplante jernurt. Ved Skansen er fundet lægestokrose. – Øst for Nysted er fundet hybriden

stinkende×markkrageklo. I det lavvandede Nysted Nor vokser kransnålalgen *Tolypella nidifica*.

Kilder: se Gravesen 1982.